

Er zijn onder de volgelingen van Picasso en Braque velen die systeem-doordrijvers werden. Systeem is een doodende band, waarin alles sterft. Zij kwamen tot een overdrijving van „la forme pour la forme”.

Reeds de impressionisten hechtten een betrekkelijke waarde aan het onderwerp; den cubisten is het geheel onverschillig. De futuristen riepen de noodzakelijkheid van het „moderne” onderwerp uit. Daarvan komen zij reeds terug.

Gaf de beschouwing van een groot werk uit het verleden den modernen kunstenaar slechts bewondering, de beschouwing van een modern werk geput uit hetzelfde leven dat wij leven, geeft hem scheppende ontroering.

Hij is geen beschouwer, dromer of godsdienstige: hij leeft voor alles. Hij heeft met de primitieve katholieke gemeen: de drang naar het Universeele en drukt dit evenals deze uit, door synthetische vormen, wortelend in geestelijk en verstandelijk leven, inplaats van gegrond op de realiteit der voorstelling. Hun besef van het Universum was gebaseerd op religieus mysticisme en een godsbesef, dat nagenoeg verdwenen is. Ons Universumbesef is gegrond op den directen levenszin, dien wij danken aan de wetenschap en de wetenschappelijke filosofie.

AESTHETISCHE BESCHOUWING BIJ BIJLAGEN 3 EN 4.

DOOR V. HUSZAR.

Alle geestesgestemdheid in aesthetischen zin moet bewust (modern) of onbewust (antiek) geestelijk-menschelijk of driftig-dierlijk geobjectiveerd worden, deze onderscheiding te verstaan in relatieven zin. (Zie mijn inleiding II jaarg. No. 1 „De Stijl”). Bij een aesthetische beelding moet de bedoeling om aesthetisch te objectiveeren vooropgesteld worden, want zonder dat ontstaat (bewust of onbewust) vormloosheid, met deelen die niet tot 't geheel behooren.

Is er geen consequente doorvoering in de scheppende uiting tot in het kleinste deel toe, dan is het werk nog niet rijp; wat nog niet zeggen wil, dat het niet echt is. De ideeën onechtheid en onrijpheid dekken elkaar niet. — Alle tot in de uiterste deelen consequent doorgevoerde aesthetische objectiveering is in zijn soort volmaakt. Ik zeg „in zijn soort”, want ieder soort kan overtroffen worden, wat dan de eerste soort nog niet omverwerpt. Werk, dat in zijn soort onvolmaakt is, kan alleen door iets beters in dezelfde soort overtroffen worden, wat een evolutieproces in zich sluit, waarbij op een bepaald punt het uiterste bereikt wordt en het verval volgt.

Van de hierbijgaande afbeeldingen is er een van werk dat in opkomst is en een dat een periode van verval, van afsterven der Renaissance, weergeeft,

Een modern werk, dat met bewustheid gemaakt is, steunt op, in zijn tijd bestaande geestelijke stroomingen, waardoor de tijdgeest weerspiegelt in het werk. Het is een wisselwerking van individu en gemeenschap, subject en object. Dit is de wording van een stijl in elke kultuur-periode.

Bouwwerken zijn moeilijk vanuit een zuiver aesthetisch standpunt te bekijken; het aesthe-